

החלטה בערעורן של גב' מישל קטקוב וגב' מרסל אפרוימסקי

מבוא

הליגות בשחמט מתנהלות לפי כללי הליגה המתעדכנים מדי שנה. הכללים המעודכנים מוגשים על ידי מנהלת הליגה להנהלת האיגוד ולאחר שזו מאשרת אותם, הם מתפרסמים באתר האיגוד.

ביום 06.09.2002 אישרה הנהלת האיגוד את העידכונים לכללי הליגה לעונת 2003 שהובאו בפניה על ידי מינהלת הליגה. עידכונים אלה מתקנים סעיפים שונים בכללי הליגה לעונת 2022. העידכונים האמורים פורסמו באתר האיגוד ביום 08.09.2022.

כלל אחד ששונה בכללים אלה ועליו יצאו חוץ המערערות הוא סעיף 3 א לפרק ט לכללי הליגה; פרק העוסק בליגה לנשים (להלן- "הכללי").

הכלל נוסח בכללי הליגה לעונת 2002 כהאי לישנא:

" אישה רשאית להירשם לקבוצה אחת בליגה לנשים ובמקביל לקבוצה אחת בליגה הרגילה. במידה ולמועדון בו השחקנית משחקת יש קבוצה בליגת הנשים, היא רשאית לשחק אך ורק בקבוצה זו, במידה ולמועדון המדובר אין קבוצה בליגה לנשים, מותר לצרפה לצורך ליגה זו למועדון אחר כדי שתוכל לשחק. צירוף זה לא ישנה את שיוך החשקנית לרישום בהמשך".

לקראת עונת המשחקים 2003, שונה כלל זה והוספו לאחר המילה "אישה", המלים: "בעלת מד כושר עד 1800" והוא קובע כיום:

" אישה בעלת מד כושר עד 1800 רשאית להירשם לקבוצה אחת בליגה לנשים ובמקביל לקבוצה אחת בליגה הרגילה. במידה ולמועדון בו השחקנית משחקת יש קבוצה בליגת הנשים, היא רשאית לשחק אך ורק בקבוצה זו, במידה ולמועדון המדובר אין קבוצה בליגה לנשים, מותר לצרפה לצורך ליגה זו למועדון אחר כדי שתוכל לשחק. צירוף זה לא ישנה את שיוך החשקנית לרישום בהמשך".

השאלה המרכזית העומדת במוקד ערעור זה היא שאלת מועד תחילת תחולת העידכון שפורסם ב 08.09.2023.

התשתית העובדתית

המערערת 1 היא שחמטאית מחוננת, המשרתת כעת בצה"ל. אשתקד היא שיחקה במועדון צפריי רחובות ומכיוון שמועדון זה לא רשם קבוצה בליגה לנשים, היא עשתה שימוש בכלל ובאמצעותו שיחקה בליגה לנשים בקבוצת הנשים של מועדון ראשון לציון. האיגוד התנגד לשיתופה באותה קבוצה במשחקי הגביע. ההתנגדות הזאת, כמובן, לא הייתה אישית, אלא שורשיה מן הסתם הם גם במדיניות שחותרת להשגת יתר שוויוניות בין הקבוצות המתחרות בליגה לנשים וניסיון למנוע

ריכוז של כל השחקניות הבכירות או רובן במועדון אחד, דבר שפוגע בנושיות בתחרותיות ומקטין את המוטיבציה של הקבוצות המתחרות. מדיניות דומה נקוטה למשל בליגת האן בי אי בכדורסל שם קביעת תקרות שכר ובחירות הדראפט מכוונות להשגת תכלית זאת.

בהחלטה מיום 15.06.2022 לא נדרשתי למדיניות זאת, אך מטעמים אחרים איפשרתי למערערת 1 ליטול חלק במשחקי הגביע במסגרת קבוצת הנשים של מועדון ראשון לציון. היא גם נטלה חלק, עם קבוצה זאת באליפות אירופה למועדונים.

אין ספק ששינוי הכלל מונע מהמערערת 1 שמד הכושר שלה עולה על 1800 מלשחק בעונת 2023 גם במועדון צפרייר רחובות בליגה הרגילה וגם במועדון ראשון לציון בליגת הנשים. אולם, לא לעולם חוסן. לא הייתה ואין למערערת 1 זכות מוקנית לכך שכללי הליגה לא ישתנו. כאן צריך היה להיות מוחוור לה, לאור עמדת האיגוד לגבי בקשתה לשחק בקבוצה של מועדון ראשון לציון במשחקי הגביע, כי זוהי מדיניות האיגוד ויש הסתברות גבוהה שמדיניות זו תשתקף בתיקון כללי הליגה. כיוון שכך, היה עליה לכלכל את צעדיה בהתאם. שומה היה עליה לא לחשוב שמה שהיה הוא מה שיהיה ולהתנות את התקשרותה עם מועדון צפרייר רחובות בכך שייכלל בה תנאי מפסיק שיתנה את ההתקשרות בשמירת הסטטוס קוו שנהג בכללי הליגה בעונת 2022.

המערערת 2 שהיא סגנית אלופת ישראל בשחמט נשים ובעלת הישגים בינלאומיים, הצטרפה לערעור לא בגין פגיעה בה אלא כנציגת מועדון ראשון לציון בהיותה ראש קבוצת הנשים של ראשון לציון. למועדון זה עניין להמשיך ולכלול את המערערת 1 בנבחרת הנשים של המועדון ועניין זה מסוכל על ידי שינוי הכלל.

המערערת 1 פנתה ליו"ר מנהלת הליגה ביום 23.10.2022 ביחס לשינוי הכלל והחרתה והחזיקה אחריה המערערת 2 שפנתה אף היא ליו"ר מנהלת הליגה באותו עניין וזאת ב-01.11.2022.

יו"ר ועדת הליגה השיב לשתיהן בתאריכים 24.10.2022 ו-02.11.2022 כי החלטת מנהלת הליגה אושרה על ידי הנהלת האיגוד והדרך היחידה לנסות להשיג עליה היא באמצעות ערעור לבית הדין.

הערעור לבית הדין הוגש ביום 06.11.2022 היינו כמעט חודשיים לאחר פרסום השינוי בכלל.

טענות הערעור

הערעור לבית הדין הוגש באיחור ניכר. לפי סעיף 1 לפרק ז' הן לכללי הליגה לעונת 2002 והן לכללי הליגה לעונת 2003, "על החלטות מינהלת הליגה ניתן לערער בפני בית הדין העליון תוך 7 ימים מיום פרסום החלטת מינהלת הליגה". לשון אחרת, צריך היה להגיש את הערעור שלפני עד יום 15.09.2022.

המערערות מודעות לכך ולכן למעט אמירה רפה אחת הכלולה בהודעת הערעור אין הן מתייחסות להחלטה גופא אלא מתמקדות בטענה שתחולת הכלל צריכה לחול החל מעונת השחמט 2004.

באותה אמירה רפה שהוזכרה לעיל, הכוונה לרמיזה שהכלל שונה כמעט בגניבה שכן לא ניתנה למערערות זכות טיעון לפני מינהלת הליגה בעניין זה וכי פגישה שאמורה הייתה להתקיים עם

ראשי הקבוצות בליגה לנשים, על מנת לדון במתכונת הליגה לנשים, לא התקיימה לפני שינוי הכלל אלא רק בחודש ינואר 2023.

טענת קיפוח המערערות בכך שלא ניתנה להן זכות טיעון לפני קבלת ההחלטה, הייתה יכולה להיטען אילו היה מוגש ערעור במועד ולא באיחור כה רב שבו כבר שינוי הכלל הפך להיות חלוט ובית הדין לא התבקש במועד לדון בו.

יתרה מזאת נדרשתי בקצרה לטענה דומה באותה החלטה בעניין מועדון ראשון לציון שאוזכרה לעיל ושם נאמר:

" שלוש מטענותיו אינן נראות לי. הטענה הראשונה היא שנפל פגם בהחלטה משום שלפני קבלתה, לא ניתנה למועדון זכות טיעון. אין ממש בטענה זאת, שכן מדובר בהחלטת מדיניות כללית ואין צורך בכל דיון של ועדה מוועדות האיגוד לזמן כל מי שחושב שעלול להיפגע מהחלטה זאת או אחרת".

למעשה, המערערות כאמור, אינן נדרשות בערעור להחלטת הנהלת האיגוד גופה והן אפילו מצדיקות אותה. כך העידה המערערת 2 בפני וגם כתבה זאת במכתב ליו"ר מנהלת הליגה, מיום 02.11.2002 שם היא כותבת בין השאר:

" שיהיה ברור לכל המכותבים בנושא, אנחנו מכבדים את ההחלטה שהנהלה קיבלה (בהמלצת מנהלת הליגה) אך המועד של ההחלטה נעשה באיחור, לאחר מעבר השחקנים (31.7.2022)... כל מה שאנחנו מבקשים מכל המכותבים זה לכבד את תקנון האיגוד ולדחות את ההחלטה (כפי שהיא) לעונה הבאה..... כל הוויכוח כאן הוא בסך הכל על מועד קבלת ההחלטה".

למעשה טוענות המערערות כי לא החמיצו את המועד להגשת ערעור על החלטת הנהלת האיגוד שפורסמה ביום 08.09.2022 שכן הן יצאו מתוך הנחה שהכלל שפורסם במועד זה לא יחול על עונת המשחקים 2023 ורק לאחר שכתבו בנדון ליו"ר מנהלת הליגה ובקשו שיקבע כי הכלל, חרף העובדה שנכלל בכללי הליגה 2023 יחול רק בעונת המשחקים 2024 ורק משבקשתן זו נדחתה הם ערערו לפני שחלפו 7 ימים לבית הדין או עתרו לבית הדין שיקבע כי הכלל יחול רק מעונת המשחקים 2024.

המערערות מפנות לסעיף 9.1.2.12 לתקנון האיגוד שמונה בין תפקידי הנהלת האיגוד גם את:

" קביעת ואישור כל תקנוני האיגוד וכן שינויים בהם, למעט תקנון היסוד ותקנון בית הדין העליון, שאישורם ותיקונם הינם בסמכות האסיפה הכללית. **תיקון בכללי הליגה, לא יחול לגבי אותה עונה במסגרתו נערך**".

לטענת המערערות, לאור חוק הספורט, עונת ספורט מתחילה ב 1 לספטמבר ויש לכן לראות גם את תחילת עונת השחמט במועד זה. כאן כידוע, העידכונים לכללי הליגה שהוכנסו תחת הכותרת כללי הליגה 2003 פורסמו ב 08.09.2022 ולפיכך עידכונים אלה, ולמצער העידכון של הכלל לא יחול על עונת השחמט 2003 אלא על עונת השחמט 2004..

המערערות מציינות כי בשנתיים שקדמו לפרסום כללי הליגה, הכללים פורסמו לפני 1 לספטמבר. כך כללי הליגה 2002 פורסמו ב-31 לאוגוסט וכללי הליגה 2021 פורסמו ב-20 לאוגוסט.

לדבריהן, החלה של הכלל על שנת 2023 תפגע בזכויותיה של המערערת 1. היא כלכלה את צעדיה תוך התבססות על כללי הליגה שהיו ידועים לה בזמנים הרב-לנטיים, היינו לפי כללי הליגה לעונת 2022 ולפיהם הייתה יכולה לשחק הן בקבוצת הבוגרים של מועדון צפריר רחובות והן בקבוצת הנשים של מועדון ראשון לציון. ממילא לא שקלה את האפשרות לנסות להשתחרר ממועדון צפריר רחובות ולהירשם תחתיו רק למועדון ראשון לציון כשהיא יכולה במצב כזה לשחק הן במועדון הבוגרים של ראשון לציון והן בקבוצת הנשים של מועדון ראשון לציון. לו הייתה יודעת באותה עת על הכלל שנקבע בכללי הליגה לעונת 2023 היא הייתה שוקלת את האפשרות להודיע בכתב לאיגוד ולמועדון צפריר רחובות, לא יאוחר מתאריך 31.07.2022 כי היא מבקשת לפרוש מאותו מועדון.

לדברי המערערות נגרם למערערת 1 נזק כספי בכך שיישום הכלל לגביה בעונת 2023 יביא לאובדן השכר שהייתה מקבלת ממועדון ראשון לציון על השתתפותה בקבוצת הנשים של מועדון ראשון לציון וכן את הסיכוי הריאלי שהייתה נשלחת עם מועדון זה לאליפות אירופה לקבוצות נשים.

דיון ומסקנות

טענות המערערות הן בעייתיות ביותר הן במישור העובדתי והן במישור המשפטי.

אין ספק שהמערערת 1 הייתה מרוצה, אילו לא היה משתנה הכלל הקודם ומותקן תחתיו הכלל החדש. היא הייתה ממשיכה ליהנות משני העולמות ולשחק בקבוצת הבוגרים של צפריר רחובות ובקבוצת הנשים של מועדון ראשון לציון. לא שוכנעתי כי הלכה למעשה נגרם לה נזק של ממש כתוצאה מהחלת הכלל כבר בשנת 2023.

התשתית העובדתית כפי שנפרשה בפני בית הדין הייתה חלקית ולוקה בחסר. לא הוגש למשל החוזה שבו התקשרה המערערת 1 עם מועדון צפריר חולון, אם היה חוזה בכתב כזה. איני יודע למשל אם הוא חייב אותה לשחק במועדון זה גם בשנת 2023 שכן במקרה כזה היא בכלל לא הייתה יכולה להשתחרר ממועדון זה לפי החלופה שקבועה בסעיף 1 (ה) לפרק ד' לכללי הליגה לעונת המשחקים 2022 וממילא התאריך של 31.07.2022 לא היה רלבנטי לגביה שכן תאריך זה מוזכר רק בחלופה הזאת כשיש עוד חלופות בסעיף 1 לפרק ד' הנ"ל להשתחררות מקבוצה, שאינן טעונות פניה לאיגוד עד תאריך 31.07.2022 וניתן היה להשתמש בהן לאחר מכן; למשל החלופה הקבועה בסעיף 1 (א) שלפיה ניתן לפנות למועדון ולבקש מכתב שחרור. לכאורה, לו עשתה כן אפילו בתאריך מאוחר משמעותית מ-31.07.2022, הייתה לאור הנתונים שהועלו בפני, קרוב לודאי נענית בחיוב.

איני יודע אם המערערת 1 הייתה מבקשת שלא להיכלל במשחקי ליגת הבוגרים בקבוצת צפריר רחובות לו הייתה מודעת לתיקון הכלל המתוכנן, שכן מדובר בשחרור מקבוצה המשחקת בליגה הבכירה והשתייכות לה יש בה כדי לתרום להתפתחותה כשחמטאית, בין אם גם קבלה שכר עבור משחקה שם ובין אם לאו. לא הוכח בפני גם כי לו הייתה מבקשת לעבור לקבוצת הבוגרים של מועדון ראשון לציון, היא בהכרח הייתה נענית בחיוב.

גם הטענה כי המערערות לא החמיצו את המועד להגשת הערעור לבית הדין, אינה נקיה מספקות. לשיטתן המועד הקובע אינו מועד פרסום הכלל המתוקן אלא מועד דחיית פנייתן ליו"ר מנהלת הליגה שלא להחיל את הכלל המתוקן על שנת המשחקים 2023.

יש בטענה זאת היתממות מסוימת. הרי המערערות טוענות במפורש שהכלל האמור הוא כלל שבכוונת מכוון נועד למנוע מהמערערת 1 לשחק בקבוצת הנשים של ראשון לציון. נטען שהיא השחמטאית היחידה בעלת מד כושר מעל 1800 שעשתה שימוש בכלל המקורי ושיחקה בשני המועדונים האמורים וזאת למרות שהכלל מתייחס לכל שחמטאית בעלת מד כושר מעל 1800. אם כך הדבר, היה צריך להיות נהיר למערערות, לפי שיטתן שהכלל האמור הנכלל בכללי הליגה לשנת 2003, מונע מהמערערת 1 לעשות שימוש בכלל הקודם ושומה היה עליהן להגיש את הערעור לבית הדין תוך שבוע ימים מפרסום החלטת ההנהלת ביום 08.09.2022.

אין ממש בטענות המערערות לפיהן יש להחיל את הכלל המתוקן רק החל מעונת המשחקים 2024. ראשית, אין צורך להיכנס לשאלת תחולתו הפורמלית של חוק הספורט על הפעילות השחמטאית, גם נוכח העובדה כי המונח "ספורט" מוגדר בסעיף 1 לחוק זה כ"פעילות משחקית... אשר נדרש לה מאמץ גופני". אולם גם אם נסבור שיש להחיל את חוק הספורט ככתבו וכלשונו על פעילות האיגוד אין בכך כדי לסייע למערערות.

לטענת המערערות כל עונת ספורט מתחילה בראשית חודש ספטמבר ולכן כל החלטה שמתקבלת ביחס לעונת המשחקים, לאחר 31.08.2022 תחול רק על עונת המשחקים 2024.

טענה זאת אינה נכונה לא עובדתית ולא נורמטיבית. אין כל קדושה לתאריך האמור, לא בחוק הספורט ולא בכל כללי האיגוד. חוק הספורט מגדיר את המושג "עונת ספורט" כדלהלן:

"העונה הרשמית של פעילות בענף ספורט שנקבעה בידי ההתאחדות או האיגוד הנוגעים בדבר.."

מסמכי האיגוד אינם קובעים מועדים אחידים למשחקי הליגות השונות ובכל מקרה אף ליגה לא מתחילה בתחילת חודש ספטמבר, כך למשל פורסמה בתאריך 28.12.2002 הודעה מטעם האיגוד לגבי תחילת עונת הליגה לבוגרים לשנת 2023 בזו הלשון:

" הודעות חשובות לגבי תחילת עונת הליגה לבוגרים לשנת 2023 :

ליגת בוגרים לשנת 2023 יוצאת לדרך".

ללמדך שהאיגוד קובע כי תחילת עונת הליגה לבוגרים לשנת 2023 תהיה ב- 28.11.2022.

ב- 31.01.2023 הודיעה מינהלת הליגה על פתיחת ההרשמה הקבוצתית לליגת הנשים

2023. נקבע כי משחקי הליגה הלאומית לנשים יתקיימו בסוף השבוע 6-8 ליולי 2023.

יצויין כי הליגה העילית לנשים לשנת 2022 התקיימה בין התאריכים 30 ביוני ל 2 ביולי 2022.

צא ולמד מכך כי אין כל הגיון להחיל כלל שנקבע בתחילת חודש ספטמבר 2022 החל מעונת המשחקים 2024 מה עוד שהכלל נכלל במסמך שנקרא כללי הליגה 2023.

הכלל האמור פורסם כתשעה חודשים לפני מועד משחקי הליגה לנשים והוא בדין צריך לחול על עונת 2023.

אין גם הגיון משפטי לטענת המערערות לפיה סעיף 9.1.2.12 לתקנון האיגוד הקובע בין היתר כי: "תיקון בכללי הליגה, לא יחול לגבי אותה עונה במסגרתו נערך" מונע את החלת הכלל בצורתו המתוקנת על משחקי הליגה לנשים ב2023.

לא זו בלבד שהתיקון האמור נערך הרבה זמן לפני עונת השחמט 2003 וממילא התיקון האמור לא נערך בעונת שחמט זאת, אלא שהרציונל של ההוראה האמורה היא למנוע את שינוי כללי המשחק במהלך המשחקים וכאן לא חל רציונל זה.

בנוסף לכך, תנאי לתחולת הכלל הוא שלמועדון צפרייר רחובות אין קבוצת נשים. מועדון זה רשאי היה כאמור, עד סוף חודש ינואר 2023 לרשום קבוצה לליגה לנשים, ולפי מידע שמסרו מנכ"ל האיגוד ויו"ר מינהלת הליגה, הקים מועדון צפרייר רחובות קבוצת נשים. ממילא המערערת 1 אינה יכולה לשחק בשנת 2023 בקבוצת ראשון לציון.

מנכ"ל האיגוד הצהיר בפני כי מבחינת האיגוד, אין מניעה שהמערערת 1 תשחק באליפות אירופה לקבוצות נשים בקבוצת ראשון לציון, אם זאת תזכה בזכות לייצג את ישראל באליפות זאת.

אשר על כן הערעור נדחה.

פרופ' דניאל מור

נשיא בית הדין